

„Arvatakse, et igal naisel on üks ja seesama motiivide kogum, muidu on ta peletis.”

GEORGE ELIOT „DANIEL DERONDA”

„Kui me teineteisele otsa vaatame, siis ei näe me mitte ainult vihatud nägu, vaid vaatame ühtlasi ka peeglitse ... Kas te ei tunne meis ära iseennast ...?”

OBERSTURMBANNFÜHRER LISS
VANALE BOLŠEVİKULE MOSTOVSKOILE.
VASSILI GROSSMAN „ELU JA SAATUS”*

„Vabadus on ränk koorem, suur ja kummaline raskus, mida vaimul kanda tuleb. [...] See ei ole kingitus, mida saab kellelegi anda, vaid valik, mida tuleb teha, ning see valik võib olla raske.”

URSULA K. LE GUIN „ATUANI HAUAD”**

* Tlk Asta Blumenfeld. – Siin ja edaspidi tõlkija märkused.

** Tlk Krista Kaer.

Ardua Halli autograaf

1

Üksnes surnud inimestele on ausambad lubatud, kuid mulle püstitati see eluajal. Ma olen juba kivistunud.

See ausammas oli väike tunnustusavaldus minu suure panuse eest, nagu ütles kiidukõne, mille tädi Vidala valjusti ette luges. Talle olid selle ülesande usaldanud meie ülemad ja ta polnud sellest kaugeltki vaimustatud. Ma tänasin teda nii tagasihoidlikult, kui suutsin, seejärel tõmbasin kõit, mis vabastas mind katva palaka; see langes voogates maha, ja seal ma seisin. Ardua Hallis hurraa ei hüüta, kuid kostis vaikset käteplaginat. Ma langetasin kergelt noogutades pea.

Mu ausammas on minust suurem, nagu kujud kipuvad olema, ja kujutab mind nooremana, saledamana ja treenitumana, kui ma juba mõnda aega olen olnud. Ma seisan sirgelt, õlad taga, huuled kindlasse, kuid heasoovlikku naeratusse kaardunud. Mu pilk on suunatud mingile kosmilisele viitepunktile, mis peaks esindama mu idealismi, mu kohkumatut pühendumust kohustustele, mu otsustavust kõigist takistustest hoolimata edasi liikuda. Mitte et taevas mu raidkujule kätte paistaks, kuna samas on asetatud Ardua Halli ees kulgeva raja kõrvale puude ja põõsaste morni kobarasse. Meie, tädid, ei tohi olla liiga upsakad isegi mitte kivisse raiutuna.

Minu vasakut kätt pigistab seitsme-kaheksa-aastane tüdruk, kes usaldava pilguga alt üles minu poole vaatab. Mu parem käsi puhkab minu kõrval kükitava naise pealael; tema juukseid katab loor, pilk on üles pööratud ilmega, millest võib lugeda kas argust

või tänulikkust – see on üks meie teenijanna –, ja minu selja taga on üks mu pärlitüdruk, valmis misjonitööle minekuks. Minu vööl ripub taser. See relv meenutab mulle mu läbikukkumisi: oleksin ma edukam olnud, poleks mul sellist riistapuud tarvis läinud. Hääle veenvusest oleks piisanud.

Skulptuurigrupina pole see kuigi õnnestunud: liiga üle kuhjatud. Ma oleksin eelistanud suuremat rõhuasetust iseendale. Kuid vähemasti näen ma vaimselt terve välja. Asjalugu võinuks vägagi hästi teisiti olla, sest vanaldasel naisskulptoril – tõsiusklikul, kes on nüüdseks lahkunud – oli kombeks oma kujudele harda innu märgiks pungis silmi meisterdada. Tema loodud büst tädi Helenast näeb välja nagu marutõbine, tädi Vidala oma nagu kilpnäärmehaige ja tädi Elizabethi oma ähvardaks justkui otsekohe lõhkeda.

Kuju avamisel paistis skulptor närviline. Kas tema tõlgendus minust on küllalt meelitav? Kas ma kiidan selle heaks? Kas *nähakse*, et ma selle heaks kiidan? Ma mängisin mõttega kulmu kortsutada, kui palakas eemaldatakse, aga mõtlesin ümber: osavõtlikkust mul jagub. „Väga elutruu,” ütlesin.

See oli üheksa aastat tagasi. Selle aja jooksul on ilmastik mu kaju räsinud: tuvid on mind kaunistanud, sammal on mu niiskematesse pragudesse kasvanud. Pühendunud on hakanud mu jalge ette ohvriande jätma: mune viljakuse kindlustamiseks, apelsine, viitamaks küpsele rasedusele, sarvesaiu, vihjates kuule. Ma jätan taignatooted tähelepanuta – tavaliselt on need vihmast niisked –, kuid pistan apelsinid taskusse. Apelsinid on nii kosutavad.

Ma kirjutan neid ridu oma erapühamus Ardua Halli raamatukogus – ühes vähestest raamatukogudest, mis jäi alles pärast meie maad tabanud innukaid raamatupõletamisi. Mineviku

räpased ja verised sõrmejäljed tuleb maha nühkida, et luua rikkumatu ruum moraalselt puhtale põlvkonnale, kes kindlasti ilmavalgust näeb. Selline on teooria.

Kuid mõned neist veristest sõrmejälgedest oleme meie ise teinud ja neid pole nii lihtne maha nühkida. Aastate jooksul olen palju luid matnud; nüüd kavatsen need jälle üles kaevata – olgu või sinule õpetuseks, mu tundmatu lugeja. Kui sa loed, siis on vähemasti see käsikiri alles jäänud. Ehkki ma kujutan seda vahest ainult ette: võib-olla ei ole mul iial ühtegi lugejat. Vahest räägin üksnes seinale, mitmeski mõttes.

Tänaseks piisab kirjatööst. Mu käsi teeb haiget, selg valutab ja igaõhtune tassitäis kuuma piima ootab mind. Ma peidan selle suletöö salakohta, vältides valvekaameraid – ma tean, kus need on, kuna panin need ise paika. Neist ettevaatusabinõudest hoolimata tean, millega ma riskin: kirjutamine võib olla ohtlik. Millised reetmised ja millised süüdistused võivad mind ees oodata? Ardua Hallis on palju selliseid, kellele meeldiks neile lehekülgedele käpp peale panna.

Oodake, annan neile vaikselt nõu: asi läheb hullemaks.

Tunnistaja selgituse üleskirjutis 369A

2

Te palusite mul rääkida, mis tunne oli Gileadis üles kasvada. Te ütlete, et see on abiks, ja ma tahan tõesti abiks olla. Ma kujutan ette, et te ootate üksnes õudusi, kuid tegelikult olid paljud lapsed Gileadis nagu mujalgi armastatud ja hellitatud ning paljud täiskasvanud olid Gileadis nagu mujalgi lahked, ent ekslikud.

Loodetavasti meenutate ka, et me kõik tunneme mõningast igatsust igasuguse lahkuse järele, mida oleme lapsepõlves tunda saanud, ükskõik kui kummalised selle lapsepõlve elutingimused teistele ka ei tunduks. Ma olen teiega nõus, et Gilead peaks hääbuma – seal on liiga palju väärust, liiga palju valskust ja liiga palju seda, mis on Jumala kavatsustega kindlalt vastuolus –, kuid te peate andma mulle võimaluse taga nutta seda head, mis kaotsi läheb.

Meie koolis oli roosa värv kevadeks ja suveks, ploomililla sügiseks ja talveks, valge erilisteks puhkudeks: püha- ja pidupäevadeks. Käsivarred kaetud, juuksed kaetud, enne viiendat eluaastat küündisid seelikud põlvini ja lõppesid hiljem kaks tolli pahkluust ülalpool, sest meeste kihud olid kohutavad ja neid kihusid pidi ohjeldama. Meesterahva silmad vilasid pidevalt siia-sinna nagu tiigrite silmad, need helgiheitjasilmad, mida pidi kaitsma meie ahvatleva ja õigupoolest pimestava väe eest – meie vormikate, kõhnade või jämedate jalgade eest, meie siredate, muhklike või vorstjate käsivarte eest, meie virsikutaolise või lapilise naha eest, meie läikivate säbrus juukselokkide, karuste salkus karvade või takuste sasiste patside eest – vahet pole. Millised

ka polnud meie kehakuju ja näojooned, olime enese tahtmata lõksud ja ahvatlused, me olime süütud ja veatud põhjused, mis meie loomuse enese tõttu võisid mehi lihahimust joovastada, nii et nad tuikusid ja vaarusid ning kukkusid üle veere – Millise veere? küsisime endalt. Kas see oli justkui kalju? – ja söötsid leekidesse otsekui põlevast väavlist tehtud lumepallid, mida pillub Jumala vihane käsi. Me valvasime hindamatut aaret, mis peitus nähtamatuna meie sees; me olime hinnalised õied, mida tuli turvaliselt klaasmajades hoida, muidu varitsevad meid, rebivad meil kroonlehed küljest, röövivad meie aarde, kisuvad meid tükkideks ja tallavad jalge alla täitmatud mehed, kes võivad luurata iga nurga taga selles laias, kurjas, patuses maailmas.

Selliseid jutte rääkis meile koolis vesise ninaga tädi Vidala, sellal kui meie tikkisime varspistes taskurätikuid, järrikatteid ja raamitud pilte: lilled vaasis, puuviljad kausis olid meelismustrid. Kuid tädi Estée, meie lemmikõpetaja, ütles, et tädi Vidala pingutab üle ja pole mingit mõtet meile surmahirmu peale ajada, sest säärase vastumeelsuse sisendamine võib meie tulevasele abieluõnnele halvasti mõjuda.

„Tüdrukud, kõik mehed pole sellised,” ütles ta ikka rahus-tavalt. „Parematel meestel on väga hea iseloom. Mõni oskab end suurepäraselt vaos hoida. Ja kui olete abielus, näib see teile sootuks teistsugune, üldsegi mitte hirmus.” Mitte et ta oleks sellest midagi teadnud, sest tädid polnud abielus; neil ei lubatud abielluda. Sellepärast olid kirjatöö ja raamatud neile lubatud.

„Me valime koos teie isade ja emadega teile arukalt abi-kaasad, kui aeg tuleb,” ütles tädi Estée. „Niisiis ei ole teil vaja karta. Õppige lihtsalt oma koolitükid ära ja laske endast vane-matel teha seda, mis on kõige õigem, ning kõik läheb nii, nagu peab. Ma palvetan selle eest.”

Kuid hoolimata tädi Estée põselohukestest ja sõbralikust naeratusest jäi peale tädi Vidala versioon. See ilmus mu õudusenägudesse: klaasmaja purunemine, seejärel käristamine ja rebimine ja kapjade trampimine ning maapinnal laiali minu enda roosad, valged ja ploomilillad tükid. Ma pelgasin mõtet suureks kasvamisest – küllalt suureks, et mehele minna. Ma ei usaldanud sugugi tädide tarka valikut: ma kartsin, et pean abielluma kiimalise sokuga.

Roosade, valgete ja ploomilillade kleitide kandmise reeglid olid erilistele tüdrukutele nagu meie. Majandusperedest pärit tavalised tüdrukud kandsid kogu aeg ühtesid ja samu rõivaid – neid inetuid kirjutriibulisi ja halle ürpe nagu nende emadel. Nad ei õppinud isegi varspistes tikkimist ega heegeldamist, üksnes lihtsat õblemist, paberlillede valmistamist ja muid selliseid töid. Nad polnud välja valitud nagu meie, et näita nad parimate meestega – Jaakobi Poegade ja teiste komandöride või nende poegadega, kuigi neid võidi valida, kui nad suuremaks said ja olid küllalt ilusad.

Sellest ei räägitud. Sa ei tohtinud oma hea välimusega uhkustada, see polnud sünnis, ega teiste inimeste kena välimust tähele panna. Kuigi meie, tüdrukud, teadsime tõde: parem oli olla ilus kui inetu. Isegi tädid pöörasid ilusatele rohkem tähelepanu. Kui sa aga olid juba välja valitud, polnud ilul erilist tähtsust.

Mul polnud kõõrdsilmi nagu Huldah'il ega kaasasündinud kurja ilmet nagu Shunammite'il, mul polnud ka vaevu märgatavaid kulme nagu Beckal, kuid ma olin lõpetamata. Mul olid tainjas nägu nagu küpsistel, millega mu lemmikmartha Zilla mind kostitas, rosinasilmad ja kõrvitsaseemne moodi hambad. Kuigi ma polnud eriliselt ilus, olin ma väga, väga äravalitud. Kahekordselt äravalitud: mitte ainult valitud abielluma

komandöriaga, vaid ennekõike oli mu ära valinud Tabitha, kes oli minu ema.

Tabitha rääkis mulle alati seda: „Ma läksin metsa jalutama,” jutustas ta, „ja jõudsin siis nõiutud lossi juurde, ja seal oli luku taga terve hulk väikesi tüdrukuid ja kellelgi neist polnud ema, ja kurjad nõiad olid nad ära teinud. Mul oli võlusõrmus, mis lossiukse lahti tegi, aga ma sain päästa vaid üheainsa väikese tüdruku. Niisiis silmitsesin neid kõiki väga hoolikalt ja siis valisin kogu sellest summast just sinu!”

„Mis teistest sai?” küsisin mina. „Teistest väikestest tüdrukutest?”

„Teised emad päästsid nad ära,” vastas ta.

„Kas neil olid ka võlusõrmused?”

„Muidugi, kullake. Selleks, et olla ema, peab sul olema võlusõrmus.”

„Kus see võlusõrmus on?” küsisin mina. „Kus see praegu on?”

„Siinsamas minu sõrmes,” vastas ta, osutades oma vasaku käe kolmandale sõrmele. Ta ütles, et see on südamesõrm. „Kuid minu sõrmuses oli üksainus soov ja mina kasutasin seda sinu endale saamiseks. Niisiis on see nüüd tavaline argine ema-sõrmus.”

Siinkohal lubati mul proovida sõrmust, mis oli kullast, kolme briljandiga: keskel suur ja kummalgi pool üks väiksem. See nägi tõesti võlusõrmuse moodi välja.

„Kas sa võtsid mu sülle ja kandsid mind?” küsisin mina. „Metsast välja?” Ma teadsin lugu peast, aga mulle meeldis, kui seda korراتi.

„Ei, kullake, sa olid selleks juba liiga suur. Kui ma oleksin sind süles kandnud, oleksin kõhima hakanud, ja siis oleksid nõiad seda kuulnud.” Ma sain aru, et see oli tõsi: ta kõhis tõesti palju. „Niisiis võtsin sul käest kinni ning me hiilisime lossist

välja, et nõiad meid ei kuuleks. Me mõlemad tegime *tss, tss,*” – siinkohal tõstis ta sõrme suule ning ka mina tõstsin sõrme ja tegin rõõmsalt *tss, tss –*, „ja siis pidime väga kiiresti läbi metsa jooksuma, et kurjade nõidade käest pääseda, sest üks neist oli näinud, kuidas me uksest välja läksime. Me jooksime ja peitsime ennast siis puuõõnsusse. Olukord oli väga ohtlik!”

Ma mäletasin ähmaselt, kuidas ma kellegi käekõrval läbi metsa jooksin. Kas ma olin puuõõnsuses redutanud? Mulle tundus, et kusagil ma redutasin. Nii et võib-olla oli see tõsi.

„Ja mis siis juhtus?” küsisin ma.

„Ja siis tõin ma su siia ilusasse majja. Kas sa pole siin õnnelik? Me kõik peame sind nii kalliks! Kas pole meil mõlemal vedanud, et ma sinu valisin?”

Ma surusin end tema vastu, ta pani käe mu ümber ja mina nõjatasin pea tema kõhnale kehale ning tundsin tema ribimügaraid. Mu kõrv oli vastu tema rinda ja ma kuulsin, kuidas tema süda peksis – kiiremini ja kiiremini, nagu mulle näis, kui ta ootas, et ma midagi ütleksin. Ma teadsin, et mu vastuses on vägi: ma võisin ta naeratama panna või tõsiseks jätta.

Mida muud võisin ma öelda kui jah ja jah? Jah, ma olen õnnelik, mul vedas. See oli igatahes tõsi.

3

Kui vana ma sel ajal olin? Vahest kuue-seitsmeaastane. Mul on raske otsustada, sest mul pole sellele eelnevast ajast ühtegi selget mälestust.

Ma armastasin Tabithat väga. Ta oli ilus, ehkki nii kõhn, ja ta mängis minuga tundide viisi. Meil oli meie enda majaga sarnane nukumaja, kus olid elutuba, söögituba ja köök marthadele ning isa kabinet kirjutuslaua ja raamaturiulitega. Ja väikesed libaraamatud riulitel olid tühjad. Ma küsisin, miks neis midagi ei ole – mul oli ähmane tunne, et neil lehekülgedel pidanuksid olema mingid märgid –, ja ema ütles, et need raamatud on kaunistused nagu lillevaasid.

Kui palju valesid pidi ta minu pärast rääkima! Selleks, et mind väljaspool ohtu hoida! Kuid ta sai sellega hakkama. Ta oli väga leidlik.

Meil olid nukumaja teisel korrusel ilusad suured magamistoad, kus olid kardinad, tapeet ja pildid – kenad pildid, mis kujutasid puuvilju ja lilli –, väiksemad magamistoad kolmandal korrusel ja ühtekokku viis vannituba, ehkki üks neist oli tualettruum – Miks seda nii nimetati? Mis see „tualett” oli? –, ja kelder toidukraami hoidmiseks.

Meil olid nukumaja tarvis kõik nukud, mida vaja: komandöride naiste sinise kleidiga nukuema, väike nukutüdruk, kellel oli kolm kleiti – roosa, valge ja ploomililla just nagu minul –, oli ka kolm tuhmrohelist kleidi ja põllega marthanukku, kaitsemees, kellel oli müts autojuhtimiseks ja muruniitmiseks, kaks inglit, kes seisis väravas tillukeste plastpüssidega, et keegi sisse ei pääseks ja meile viga ei teeks, ja laitmatu komandörivormiga

nukuksa. Isa ei rääkinud kuigi palju, kuid kõndis sageli ringi ja istus laua otsas ning marthad tõid talle kandikuga söögikraami, ja siis läks ta kabinetti ja pani ukse kinni.

Selle poolest sarnanes komandörist nukk mu enda isa komandör Kyle'iga, kes mulle naeratas, küsis, kas ma olen hea laps olnud, ning seejärel kadus. Vahe oli selles, et ma nägin, mida komandörnukk kabinetis teeb: istub kirjutuslaua taga oma raaltelefoni ja paberipatakaga, aga oma pärisisa puhul ei võinud ma seda teada: mul oli keelatud isa tuppa minna.

Õeldi, et see, mida isa kabinetis teeb, on väga tähtis – tädi Vidala sõnutsi, kes andis meile usuõpetust, tegelevad mehed tähtsate asjadega, liiga tähtsatega, et naised neisse sekkuda võiksid, sest naistel on väiksem aju ja nad ei suuda suuri mõtteid mõelda. See oleks niisama hea, kui püüda kassi heegeldama õpetada, ütles tädi Estée, kes andis meile käsitööd, ja see ajas meid naerma, sest oli nii naljakas! Kassidel pole ju sõrmigi!

Niisiis oli meeste peas midagi sõrmede sarnast, aga need olid sellised sõrmed, mida tüdrukutel ei olnud. Ja see selgitas kõik, ütles tädi Vidala, ja meil polnud selle kohta rohkem küsimusi. Tädi suu klõpsatas kinni ja pani luku taha teised sõnad, mida oleks võinud lausuda. Ma teadsin, et peab olema veel sõnu, sest isegi sel ajal ei tundunud märkus kasside kohta õige olevat. Kassid ei tahtnud heegeldada. Ja meie polnud kassid.

Keelatud asjad annavad kujutlusvõimele voli. Seepärast sõi Eeva hea ja kurja tundmise puu vilja, ütles tädi Vidala: liiga suur kujutlusvõime. Niisiis oli parem mõningaid asju mitte teada. Muidu puistatakse su kroonlehed laiali.

Nukumajakomplektis oli punase kleidi, kummuva kõhu ja nägu varjava valge tanuga teenijannast nukk, ehkki ema ütles, et meie majas pole teenijannat vaja, sest meil olen juba mina, ja

inimesed ei tohiks ahned olla ning tahta rohkem kui ühte väikest tüdrukut. Seepärast pakkisime teenijanna siidpaberisse ja Tabitha ütles, et võin selle hiljem anda mõnele väikesele tüdrukule, kellel pole nii ilusat nukumaja ning kellele võiks teenijannast nukk ära kuluda.

Ma olin rõõmus, kui teenijanna karpi panin, sest päris teenijannad tegid mind närviliseks. Me möödusime neist kooli retkedel, kui kõndisime kahekaupa pikas rivis, kummaski otsas tädi. Retked viisid kirikutesse või siis parkidesse, kus me võisime ringmänge mängida või tiigil ujuvaid parte vaadata. Hiljem lubati meil käia päästmistel ja suurpalvustel, valge kleit seljas ja loor peas, ning vaadata, kuidas inimesi poodi või paari pandi, aga tädi Estée ütles, et me pole selleks veel küllalt küpsed.

Ühes pargis olid kiiged, aga seelikute tõttu, mille tuul võis üles paisata, nii et keegi võis nende alla pilku heita, ei tohtinud me endale kiikumise lõbu lubamisest mõeldagi. Seda vabadust võisid maitsta üksnes poisid; ainult nemad võisid söösta ja lennelda; ainult nemad võisid lasta õhul end kanda.

Ma pole ikka veel kordagi kiigele saanud. See on endiselt üks mu soove.

Kui mööda tänavat sammusime, kõndisid teenijannad oma ostukorvidega kahekaupa. Nad ei vaadanud meie poole, igatahes mitte eriti ja mitte otseselt, ja meie ei tohtinud nende poole vaadata, sest oli ebaviisakas neid vahtida, nagu ütles tädi Estée, nagu oli ebaviisakas vahtida sante või teisi, kes olid meist erinevad. Meil ei lubatud ka teenijannade kohta küsimusi esitada.

„Te kuulete kõigest sellest siis, kui olete küllalt vanad,” ütles tädi Vidala. *Kõigest sellest*: teenijannad olid osa *kõigest sellest*. Niisiis millestki halvast, millestki hävitavast või millestki hävitatust, mis võis olla üks ja seesama. Kas teenijannad olid kunagi

olnud samasugused nagu meie: valged, roosad ja ploomilillad? Kas nad olid ettevaatamatud olnud, kas nad olid lasknud paista mõnel oma ahvatleval kehaosal?

Praegu neid eriti näha ei olnud. Isegi nende nägu polnud näha nonde valgete tanude tõttu, mida nad kandsid. Nad kõik nägid ühtemoodi välja.

Meie koduses nukumajas oli üks tädist nukk, ehkki ta ei kuulunud tegelikult maja, vaid kooli või siis Ardua Halli juurde, kus tädid kuuldavasti elasid. Kui ma üksinda nukumajaga mängisin, panin tädist nuku ikka keldrisse luku taha, ja see polnud minust ilus. Ta muudkui tagus vastu keldriust ja kriiskas: „Laske mind välja”, aga väike nukutüdruk ja marthast nukk, kes oli teda aidanud, ei teinud kuulmagi, ja mõnikord nad naersid.

Ma ei ole seda julmust kirja pannes enda üle uhke, ehkki olen julm ainult nuku vastu. See on mu loomuse kättemaksuhimuline pool, millest ma, kurb öelda, pole suutnud täiesti võitu saada. Kuid sellises selgituses on parem oma puuduste, nagu ka kõigi oma tegude suhtes täpne olla. Muidu ei saa keegi aru, miks sa langetasid just need otsused, mis sa langetasid.

Tabitha oli see, kes õpetas mind enda vastu aus olema, ja see on pisut irooniline, arvestades valesid, mida ta mulle rääkis. Kui õiglane olla, siis oli ta ilmselt iseenda vastu aus. Ma usun, et ta püüdis olla nii hea inimene, nagu neis oludes võimalik oli.

Igal õhtul, kui ta oli mulle mõne jutu rääkinud, pani Tabitha mind voodisse koos mu lemmikmänguloomaga; see oli vaal – sest Jumal lõi vaalad selleks, et nad meres mängiksid, sellepärast oli vaal selline olend, kellega tohtis mängida –, ja siis me palvetasime.

Palve oli laul, mida me koos laulsime:

*Nüüd ma heidan magama,
mu hinge, Issand, hoia sa;
kui unes peaksin surema,
hing võta kaasa endaga.*

*Mu voodi ümber neli inglit head siis,
kaks jalutsis ja kaks neist peatsis;
üks valvab, teine palvetab,
kaks hinge ära kannavad.*

Tabithal oli ilus hääl, otsekui hõbeflööd. Aeg-ajalt, kui hakkan õhtul unne vajuma, ma peaaegu kuulen tema laulu.

Selles laulus oli paar asja, mis mulle muret tegid. Kõigepealt inglid. Ma teadsin, et need pidid olema sellised inglid, kellel olid seljas valged öösärgid ja suled, aga mina ei kujutlenud neid sellistena. Ma kujutlesin neid meie inglitena: meestena, kel oli seljas must munder, mille peale olid ömmeldud kalevist tiivad, ja püss õlal. Mulle ei meeldinud mõte, et neli püssiga inglit seisab mu voodi ümber, kui ma magan, sest need olid lõppude lõpuks siiski mehed, nii et kuidas on siis minu nende kehaosadega, mis võivad une ajal tekkide alt välja ulatuda? Näiteks mu jalad. Kas see ei sütita neis kihu? Sütitab küll, sellest pole pääsu. Niisiis tekitasid neli inglit rahutuid mõtteid.

Ka polnud julgustav paluda, et sa magades sureksid. Ma ei arvanud, et suren, aga mis siis, kui surengi? Ja milline on mu hing – see, mille inglid ära viivad? Tabitha ütles, et see on vaimne osa ega sure, kui meie keha sureb, ja see mõte pidi rõõmustav olema.

Aga milline see minu hing välja nägi? Ma kujutlesin seda samasugusena nagu ma ise, ainult palju väiksemana – nii väikesena nagu väike nukutüdruk mu nukumajas. See oli minu

sees, nii et võib-olla oli see sama mis hindamatu aare, mida me tädi Vidala jutu järgi nii hoolikalt pidime hoidma. Sa võid oma hingest ilma jääda, ütles tädi Vidala nina nuusates, ja sellisel juhul kukub see üle veere ja vuhiseb alla, lõputult allapoole, ning võtab tuld just nagu sokusarnased mehed. Seda tahtsin ma kõigest südamest vältida.